

Redaktionelt forord

Temanummer: Familiepolitik

Redaktionelt forord

Efter at have brugt årtier i de politiske skygger har familiepolitikken igen for alvor meldt sin tilbagekomst. Under protester fra mange sider trådte EU's barselsdirektiv i kraft i 2022 og ændrede måden, hvorpå familien kunne organisere sin afvikling af barsel. Bekymringer om faldende fødselstal og manglende familiedannelse ledte statsminister Mette Frederiksen til i nytårstalen 2024 at love mere adgang til offentligt finansieret fertilitetsbehandling, hvilket senere blev vedtaget til lov. Daværende børne- og undervisningsminister Matthias Tesfayes 2025-udmelding om "pissedårlig opdragelse" sendte rollefordelingen mellem familier og skolen til debat, samtidigt med man fra regeringens side opfordrede til først at hente børn "efter kl. 16". Familiepolitikken står nu som en central del af den politiske debat.

I dette særnummer af Samfundsøkonomen sætter vi fokus på familiepolitikken fra år 1900 og frem til i dag. Fordi selvom den har levet skjult de seneste årtier, er familiepolitikken langt fra et nyankommet eller fast defineret område. I dette nummers første tre bidrag rammesættes familiepolitikken både historisk og i dag ud fra tre forskellige perspektiver. Som det første perspektiv tegner Bjerre og Petersen de store rids over dansk familiepolitik udvikling i det 20. århundrede, samtidigt med at de også giver et bud på, hvordan familiepolitikens ressortområde kan defineres på trods af dets lidt mudrede ophav. Som opfølgning herpå stiller Rostgaards bidrag det lidt provokerende spørgsmål om, hvad vi overhovedet skal bruge en familiepolitik til i dag, og giver et bud på, hvordan familiepolitikens rolle kan reformuleres i en tid, hvor familiebegrebet er under forandring. Som det tredje perspektiv eksemplificerer, diskuterer og problematiserer Andersen og Espersen civilsamfundet og dets institutioner som bindeled mellem familien som privat og offentlig instans.

I nummerets tre næste bidrag fokuseres der på eksempler på nylige familiepolitiske tiltag, som samtidigt har deres ophav fra andre politikområdet. Schultz-Nielsen diskuterer hvordan centrale dele af det 21. århundredes udlændingepolitik også kan ses som familiepolitik under et andet navn, og fremhæver specielt, hvordan 24-årsreglen (2002) fundamentalt forandrede, hvordan indvandrere og efterkommere med ophav uden for EU kunne danne familie. Efterfølgende situerer Ebsen *Barnets Lov* (2024) i den bredere historiske og teoretiske debat om udsatte familier samt diskuterer, hvordan rubricering som 'udsat familie' bliver en nødvendig betingelse for at opnå hjælp fra de sociale

PETER FALLESEN

Professor,
ROCKWOOL Fonden
og Institut for Folkesund-
hedsvidenskab,
Københavns Universitet,
pf@rff.dk

**THOMAS HØGHOLM
JØRGENSEN**

Forskningsprofessor,
ROCKWOOL Fonden
og Lektor, Økonomisk
Institut, Københavns
Universitet,
tjo@rff.dk

myndigheder. Som det tredje bidrag diskuterer Mohr-Winterberg, hvordan adgangen til fertilitetsbehandling i Danmark på den ene side gør det muligt for borgerne at opnå de familier, de ønsker sig, men på den anden side også lovgivningsmæssigt og normativt afgrænser, hvem der anses som værende en legitim familie og derfor kan få hjælp til at få behandling.

Afslutningsvis i særnummeret om familiepolitikken spørger Grumløse ”Hvor er børnene blevet af?” og sætter derved spotlys på paradokset om, at selvom familier ofte er defineret ved tilstedeværelsen af børn, så har børn været overraskende fraværende fra politikken i de seneste årtier. Danmark står i de næste årtier over for en aldrende befolkning, i takt med at de store generationer født i årtierne efter anden verdenskrig går på pension og samtidigt kan forvente at leve længere end nogensinde før. Selvom dansk økonomi står på ganske bæredygtige ben til at imødekomme den udfordring, så kan den robuste økonomi yderligere forstærkes ved at sikre, at kommende generationer bidrager så godt som muligt – og det kræver en familiepolitik, som er villig til at have hele familien for øje, inklusive børnene.